

UNIUNEA EUROPEANĂ
Fondul Social European

GUVERNUL ROMÂNIEI
Ministerul Dezvoltării Regionale
și Administrației Publice

Instrumente Structurale
2007-2013

Titlul proiectului: „Mecanisme eficiente de colaborare cu autoritățile publice”

Cod proiect: SMIS 40105

**Institutul European pentru Democrație Participativă
Qvorum**

Document de poziție privind reabilitarea fântânilor – monumente istorice din orașul Craiova

Document de poziție privind fântânile – monumente istorice din Craiova

Cine a avut inițiativa?

Grupul care a elaborat inițiativa în Craiova este alcătuit din persoane active, care vor să se implice în comunitatea în care trăiesc, și care își doresc să găsească, alături de autoritățile locale, cele mai viabile soluții pentru rezolvarea problemelor din oraș.

Ce ne dorim?

Cu sprijinul Institutului European pentru Democrație Participativă – Qvorum, dorim să ne implicăm activ în problemele comunității noastre și în procesul decizional de la nivel local. Primul nostru proiect este orientat spre rezolvarea problemei statusului fântânilor – monument istoric din municipiul Craiova.

Descrierea problemei:

O primă problemă pe care ne propunem să o rezolvăm o constituie fântânile publice – monumente istorice din oraș. În ultimii ani, nivelul de degradare al acestora a crescut, iar utilizarea lor poate reprezenta un pericol pentru cetățeni din punctul de vedere al consumului de apă. La sfârșitul secolului al XIX – lea, în Craiova existau aproximativ 130 de fântâni. Astăzi, mai există doar 14 fântâni, cu apă potabilă sau nepotabilă. La data redactării acestui document, doar patru dintre acestea au apă potabilă și asta din cauza faptului că sunt alimentate de rețeaua publică a orașului. Acestea sunt: Fântâna Purcarului (situată la Piața Veche), Cișmeaua Popova, Cișmeaua Izvorul Rece și fântâna de la intersecția străzii Mureș cu Caracal, Piața Chiriac.

Pe lista monumentelor istorice sunt trecute Fântâna Roșie, Cișmeaua Popova, Fântâna Jianu și Fântâna Purcarului.

Fântâna Purcarului
Strada Matei Basarab

Fântâna Jianu
Str. Iancu Jianu

Pe cine afectează?

Cei mai afectați de problema fântânilor publice – monumente istorice din Craiova sunt cetățenii orașului, în număr de 298 643. Locuirea în apropierea fântânilor, dar și simpla trecere repetată pe lângă acestea înseamnă un impact direct cu grad ridicat de risc, întrucât unele dintre ele sunt lipsite de apă potabilă. Indirect, sunt afectați cei care trec prin oraș și nu pot bea apă de la aceste fântâni din cauza faptului că nu sunt igienizate, iar apa nu poate fi consumată din rațiuni evidente.

Există și situații în care una dintre fântânile publice din oraș a fost reabilitată, iar acum apa este potabilă.

Cișmeaua Popova
Cartierul Romanești

„Eu nu sunt de aici din oraș, sunt din București și sunt în trecere. Nu găsesc decât o singură explicație. Cred că a fost construită și amenajată, a fost igienizată, că orice izvor dacă e curățat, ca și o fântână normală din curte, dacă nu o folosești câțiva ani, apa nu mai e bună de băut, dar dacă o cureți e ok. Cred că asta este singura explicație, din punctul meu de vedere. Așa ca trecător, ca simplu trecător.”

Nicolae Curteanu din București,
în trecere prin Craiova.

Degradarea fântânilor a fost înlesnită de o serie de factori variați: pe de o parte, avem influențele legate de mediu, naturale (precipitațiile, spre exemplu: expuse un timp îndelungat unor astfel de fenomene, fântânile suferă, în mod inevitabil, distrugeri de ordin estetic și funcțional) și, pe de altă parte, avem factorii de ordin civic: în primul rând, iresponsabilitatea cetățenilor (manifestată prin distrugerea intenționată și repetată a fântânilor – monumente istorice), mai apoi, dezinteresul autorităților publice pentru menținerea și îmbunătățirea stării acestora, și, nu în cele din urmă, problema existenței câinilor maidanezi în apropierea fântânilor, problemă importantă din cel puțin două perspective, raportându-ne la influența asupra degradării fântânilor: pe de o parte, oamenii se tem să se apropie și, pe de altă parte, igiena devine greu de menținut, fapt care atrage după sine consecințele pe care le-am amintit și mai sus.

Sistematizând, vom afirma faptul că degradarea fântânilor publice – monumente istorice din oraș depinde de factori naturali și de factori de ordin civic, factori care cauzează existența unor efecte negative, a căror remediere ne-o propunem: aspectul inestetic, lipsa de igienă, lipsa apei potabile – sunt efectele factorilor amintiți anterior, din care decurge

caracterul inutilizabil al fântânilor. Astfel, în ceea ce privește fântânile istorice, ele își pierd valoarea de monument. Totodată, turismul Municipiului Craiova este afectat de statusul acestor fântâni, căci, dată fiind condiția lor generală, vizitarea de către turiști devine aproape inexistentă.

„Am o părere foarte proastă despre Fântâna Popova. După cum puteți vedea, este scrisă de copii, oamenii vin să își spele mașinile acolo. E o indiferență totală, iar autoritățile locale ar trebui să facă ceva în această privință. Apa este potabilă, însă, la cum arată fântâna, nu cred că ar bea cineva de aici. Fântâna a ajuns așa din cauza oamenilor, care nu au respect față de lucrurile istorice. Singura soluție pentru această fântână ar fi să se acorde o mică sumă din bugetul local pentru reamenajare”.

Maria Ștefan,
cetățean al Municipiului Craiova

Cine se poate implica pentru soluționare problemei?

În soluționarea problemei identificate sunt implicate mai multe entități publice locale, în funcție de aspectele pe care vrem să le remediem. Amintim aici **Primăria Municipiului Craiova și Consiliul Local Craiova** pentru rezolvarea aspectelor de ordin civic, **Ministerul Culturii și Cultelor** pentru caracterul istoric pe care aceste fântâni publice îl au, și, nu în cele din urmă, **Compania de Apă Oltenia**, care trebuie să asigure și să monitorizeze calitatea apei, atât pentru fântânile alimentate din rețeaua de apă a orașului, cât și pentru celelalte.

Implicarea companiilor private:

Inițiativa are o finalitate practică – reabilitarea fântânilor publice – monumente istorice fiind, pe de o parte, utilă pentru cetățeni, dar, pe de altă parte, presupunând și un semnal de alarmă cu privire la responsabilizarea comunității locale prin implicarea în elaborarea unor soluții fezabile pentru problemele comune. În acest sens, am acționat pentru mobilizarea nu numai a autorităților publice, ci și a unor agenți economici din sectorul privat. Rolul acestora ar consta într-o implicare materială și/sau financiară, alături de autoritățile publice. Membrii Grupului au avut inițiativa unor prime contacte cu agenți economici. O parte dintre aceștia au apreciat inițiativa și așteaptă o formă, proiect tehnic/studiu de fezabilitate pentru a putea să evalueze în ce măsură și sub ce formă se pot implica.

Bază legislativă:

Pe lista monumentelor istorice sunt trecute Fântâna Roșie, Cișmeaua Popova, Fântâna Jianu și Fântâna Purcarului.

Conform legii nr. 422 din 18 iulie 2001 privind protejarea monumentelor istorice, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 407/24 iulie 2001, modificată și completată prin: Legea nr. 401/2003 pentru modificarea și completarea Legii nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 749 din 27 octombrie 2003; Legea nr. 468/2003 privind modificarea și completarea Legii nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 820 din 19 noiembrie 2003; Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 927 din 23 decembrie 2003; prevede că aceste monumente sunt protejate prin lege. Art. 3, punctul a) al acestei legi statuează definiția termenului monument. Astfel, *acesta este o construcție sau parte de construcție, împreună cu instalațiile, componentele artistice, elementele de mobilare interioară sau exterioară care fac parte integrantă din acestea, precum și lucrări artistice comemorative, funerare, de for public, împreună cu terenul aferent delimitat topografic, care constituie*

mărturii cultural-istorice semnificative din punct de vedere arhitectural, arheologic, istoric, artistic, etnografic, religios, social, științific sau tehnic. Orice monument face parte din patrimoniul cultural național și este protejat de lege. Poate să aparțină domeniului public sau privat al statului, județelor, orașelor sau comunelor, ori este proprietate privată a persoanelor fizice sau juridice.

Art. 7 statuează clasarea monumentelor istorice. Fântânile publice – monumente istorice din Craiova fac parte din grupa B, iar orice intervenție asupra acestora se face numai în condițiile stabilite de lege.

Potrivit legii nr. 422 din 18 iulie 2001, modificată și completată, autoritățile locale trebuie să coopereze cu organismele de specialitate și cu instituțiile publice cu responsabilități în domeniul protejării monumentelor istorice. De asemenea, asigură protejarea monumentelor istorice clasate din domeniul public sau privat al municipiului și participă la finanțarea lucrărilor de protejare a acestor monumente istorice, prin sume distincte necesare în acest scop, prevăzute în buget.

Fântânile publice – monumente istorice au fost trecute în domeniul public al Municipiului Craiova prin Hotărârea de Consiliu Local nr. 147/1999, completată de H.G. 141/2008. Solicitând obținerea unor documente suplimentare de la Primăria Municipiului Craiova privind fântânile publice – monumente istorice din oraș, am aflat că trei dintre acestea, Fântâna Purcarului, Fântâna Popova și Fântâna Jianu au fost trecute în administrarea Regiei Autonome de Administrare a Domeniului Public și Fondului Locativ (R.A.A.D.P.F.L.) Craiova. De asemenea, am aflat că Fântâna Roșie nu mai aparține domeniului public al Craiovei. Pentru detalii, se pot consulta anexele acestui document.

Primăria Municipiului Craiova a făcut o evaluare a acestor fântâni. Astfel, zona verde din jurul Fântânii Purcarului are o valoare în cuantum de 320.423.01 RON cu o perioadă de funcționare de 600 de luni, din care au mai rămas 504. Valoarea construcției propriu-zise este zero, iar perioada de funcționare este aceeași ca și în cazul spațiului verde. Zona verde din jurul Cișmelei Popova valorează 172.180.76 RON, durata de folosință fiind aceeași ca și în cazul precedent, iar perioada rămasă este de 504 luni. De asemenea, valoarea construcției a fost estimată ca fiind zero. Pentru detalii, se pot consulta anexele.

Despre cișmeaua Popova, domnul Ion C., pensionar, ne-a spus: „Înainte, această fântână era frumos amenajată, iar pe lângă aceasta existau și locuri de joacă. Acum se află în paragină, dar poate fi reamenajată cu bani foarte puțini, însă, pe nimeni din conducere nu interesează acest lucru”.

Din documentele obținute de la Primăria Craiova, rezultă că Fântâna Jianu, una dintre cele patru fântâni aflate pe lista monumentelor istorice protejate, nu valorează nimic în calitate de mijloc fix. Și în acest caz, perioada de folosință este aceeași ca și la celălalte două, respectiv 600 de luni, iar perioada rămasă este de 504 luni.

Nu în ultimul rând, autoritățile locale trebuie să ia măsurile tehnice și administrative necesare în vederea prevenirii degradării acestor monumente istorice. Art. 50, punctul 2, prevede: *Lucrările de cercetare, de expertizare, de proiectare și de execuție care se efectuează la monumente istorice și care sunt finanțate din fonduri publice sunt supuse regimului general de atribuire a lucrărilor publice, de proiectare și execuție, potrivit legislației privind achizițiile publice.*

În anul 2013, Primăria Municipiului Craiova nu a prevăzut în bugetul local nicio sumă de bani pentru reabilitarea și renovarea celor trei fântâni publice monumente istorice care aparțin domeniului public al orașului și sunt administrate de R.A.A.D.P.F.L. Craiova.

Ce propunem?

În urma problemei identificate și descrise de Grupul de Lucru Craiova, se impune formularea unor soluții pentru a rezolva situația fântânilor publice – istorice din orașul Craiova:

- Crearea unui plan pentru reabilitarea și renovarea fântânilor publice – monumente istorice. În acest caz, ar fi foarte utilă crearea unui caiet de sarcini care să cuprindă problemele identificate de specialiști, dar și una sau mai multe soluții pentru remedierea acestora, astfel încât fântânile publice – monumente istorice din Craiova să nu aibă de suferit nici din punct de vedere arhitectural, nici la nivelul structurii de rezistență.
- Atragerea unor sponsori care să susțină acest proiect cu materialele necesare pentru reabilitare și renovare. Un parteneriat al Primăriei Municipiului Craiova cu o serie de firme specializate ar fi benefic, deoarece costurile destinate reabilitării, pe care municipalitatea ar trebui să le suporte, ar fi mai mici.
- Elaborarea unei strategii de promovare a sponsorilor. Pentru a nu dăuna aspectului fântânilor publice – monumente istorice din oraș, municipalitatea, împreună cu un arhitect, poate găsi o modalitate de promovare a acestora, dar și de mulțumire.
- Formularea unui ghid pentru a menține aceste fântâni curate după reabilitare. Acest ghid ar fi foarte util celor care se ocupă de întreținerea fântânilor, după încheierea procesului de reabilitare. Astfel, ar fi evitat aspectul deplorabil pe care, în timp, acestea ar putea să îl capete din cauza factorilor menționați mai sus.
- Responsabilizarea cetățenilor pentru a evita vandalizarea acestor monumente;

- Asigurarea pazei cu polițiști locali a acestor fântâni – monumente istorice. Această măsură este necesară pentru a evita vandalizarea, dar și pentru a păstra calitatea apei, evitându-se, spre exemplu, accesul animalelor.
- Semnalizarea corespunzătoare a fântânilor – monumente istorice, pentru a fi reperate de cetățeni. Fiind monumente istorice, acestea trebuie incluse într-un program/circuit turistic și, de aceea, trebuie să fie semnalizate corespunzător. Indicatorile și panourile informative ar fi cele mai utile.
- Îmbunătățirea calității apei. Este foarte important ca, după terminarea procesului de reabilitare a fântânilor publice – monumente istorice din oraș, calitatea apei să fie una bună, fără a exista riscul unor eventuale boli. Astfel, ar trebui curățate sau schimbate țevile care transportă apa de la izvor până la vărsare și, de asemenea, ar trebui curățat/igienizat și izvorul care alimentează aceste fântâni.
- Crearea unui plan pentru a monitoriza permanent calitatea apei – un factor deosebit de important și, de aceea, se impune realizarea unei strategii în care să fie stabilit clar intervalul de timp în care se verifică de către specialiști calitatea acesteia, și care sunt măsurile care se impun în cazul în care analiza apei nu este foarte bună, iar consumul acesteia ar pune în pericol sănătatea cetățenilor.

Testimoniale cetățeni:

„Sunt încântată că am putut participa și am avut ocazia să mă implic activ în comunitatea în care trăiesc. Am avut experiențe noi, am cunoscut oameni, am reușit să înțeleg că fără să muncești nu reușești să realizezi ceea ce îți propui. Totul mi s-a părut un joc, un joc în care miza era cea a reușitei: dacă nu lupți continuu nu o să reușești ceea ce ți-ai propus. Cred cu tărie că proiectul va fi dus la bun sfârșit cu succes. Această experiență m-a învățat că există și oameni capabili, care pot și vor să facă lucruri constructive pentru comunitatea în care trăim și ne desfășurăm activitățile cotidiene, persoane care trec peste faza de proiect, și chiar se implică.”

Oana Lorena Ionele

„A fost o experiență unică, deoarece a fost pentru prima oară când m-am implicat într-un proiect ce are legătură cu autoritățile publice. Mi-a plăcut să descopăr vechile fântâni din orașul meu și istoria lor. De asemenea, mi-a făcut plăcere să fac parte din acest proiect deoarece am cunoscut oameni noi, din domenii diferite, și am avut posibilitatea să lucrez pentru comunitatea în care trăiesc. Sper ca vocile noastre să fie auzite, iar fântânile reabilitate.”

Andreea Melinescu